

*Gazdaságfejlesztés az osztrák-magyar
határtérségben*

Dr. Lados Mihály
igazgató

AZ EURES-T PANNÓNIA PARTNERSÉG KIALAKÍTÁSA

*Nyugat-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ
Győri Kirendeltség és szolgáltató Központ*

9026 Győr, Városház tér 3. - 2008. szeptember 18.

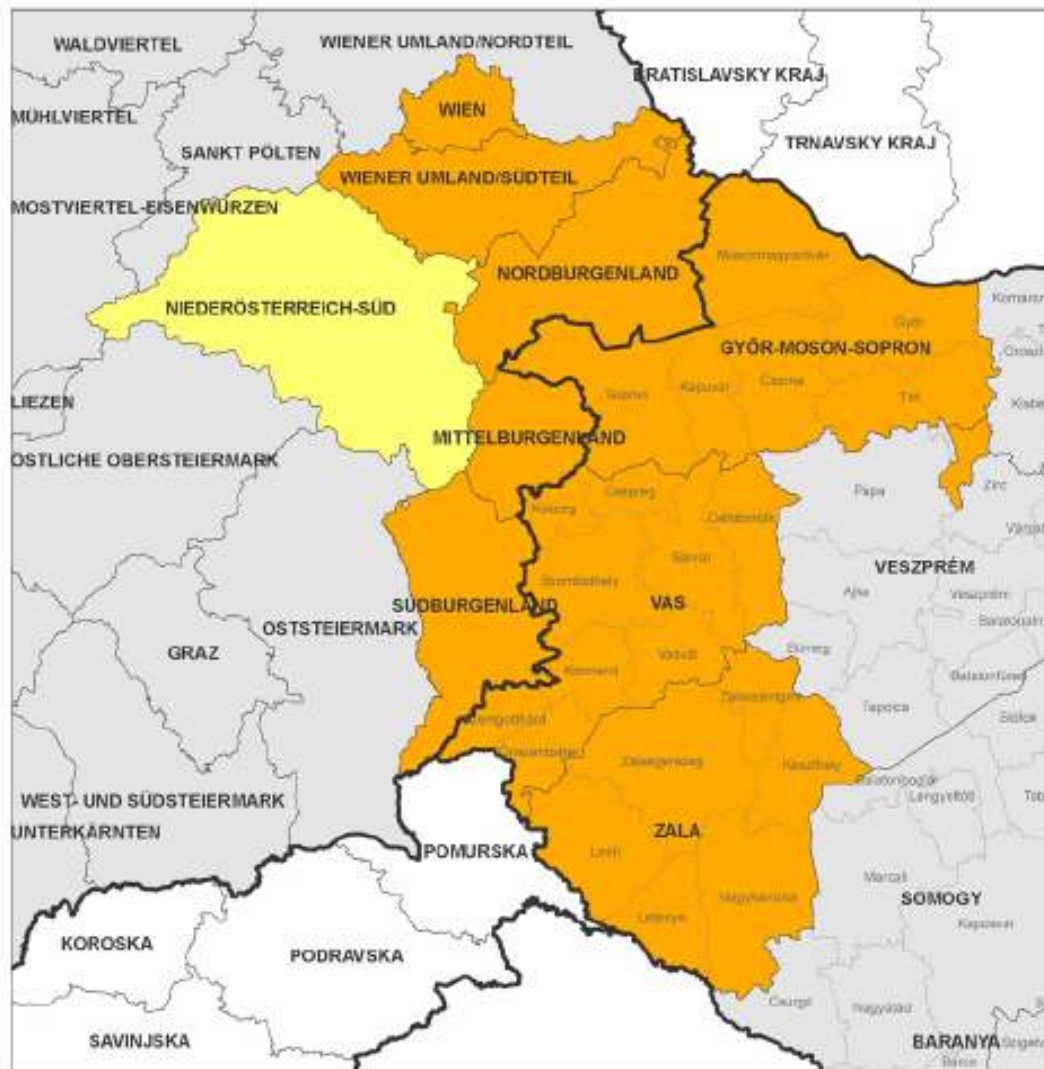
MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet
Liszt F. u. 10., H-9022 Győr, Tel: +36 96 516 570, Fax: +36 96 516 579
E-mail: ladosm@rkk.hu

Programterület

Map 1: Regional Structure

INTERREG IIIA Austria-Hungary

- INTERREG IIIA
- Neighbouring Regions pursuant to the Art. 10 of the INTERREG guideline

- International Boundary
- NUTS III
- NUTS IV

Forrás:
Ausztria-Magyarország
Területi Együttműködési
Program 2007-2013

A programterület elhelyezkedése az Európai térben

- *Európa fő fejlődési magterületeinek a határán
(‘Blue banana’ és ‘Sunbelt’)*

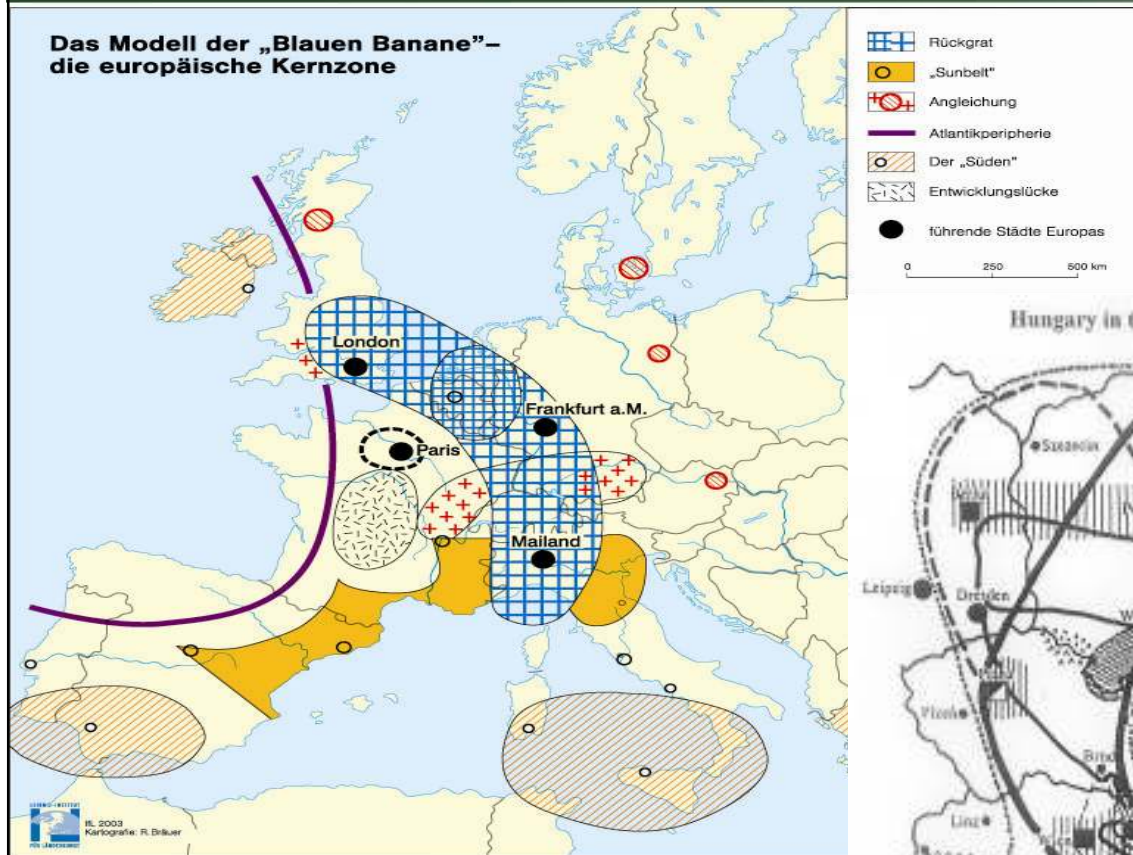
de

- *Növekvő hídszerep*
  - Nyugat és Kelet, illetve a
  - Balti és az Adriai térség között
- *Az európai átlagnál gyorsabb gazdasági növekedés*

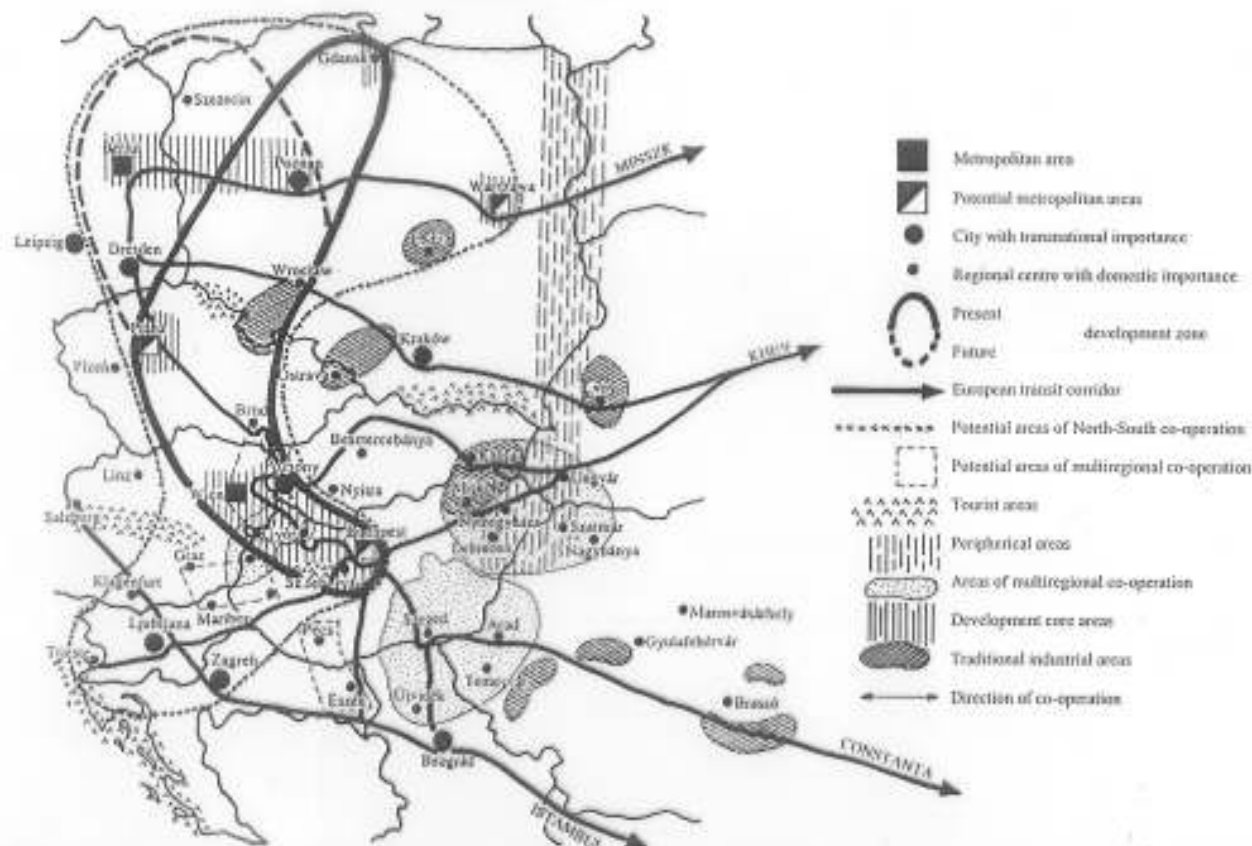
Az Európa fejlődési tengelyi

Das Modell der „Blauen Banane“ – die europäische Kernzone

Hungary in the Central European spatial structure

Társadalmi-gazdasági folyamatok az osztrák-magyar határtérségben

- a fejlesztési erőforrások szerkezetének átalakulása (munkaerő felértékelődése, újjá születő természetes kapcsolatok, éledező határgazdaság)
- a kapcsolatok intenzitása a határ(átkelő)től való távolságtól függ
- ágazatilag szélesedő határgazdaság (új szolgáltatások, új gazdasági együttműködések)
- ‘fehéredő’ határgazdaság (HU EU-taggá válásával),
- magyar gazdasági kezdeményezések indulása az osztrák oldalon (éledező bilaterizmus?)
- a centrumok megújítása (foglalkoztatás, képzés, szolgáltatások)
- erősödő intézményi együttműködések minőségében a korábbiaknál magasabb színvonalon és új tevékenységekkel kibővülve
- ad-hoc társadalmi kapcsolatok, közösségi tevékenységek, gyenge közös társadalmi tér

Az osztrák-magyar határrégió főbb jellemzői

Duális régió: észak-déli tengely

- Bécs: Európa szintű növekedési pólus
- Policentrikus Nyugat-Dunántúl
- Erősödő határokon átnyúló szerepű Graz

Egy növekedésre képes régió

- A 10 évvel korábbiakhoz képest kedvezőbb pozíció az egy főre jutó GDP-vel mért EU átlaghoz képest

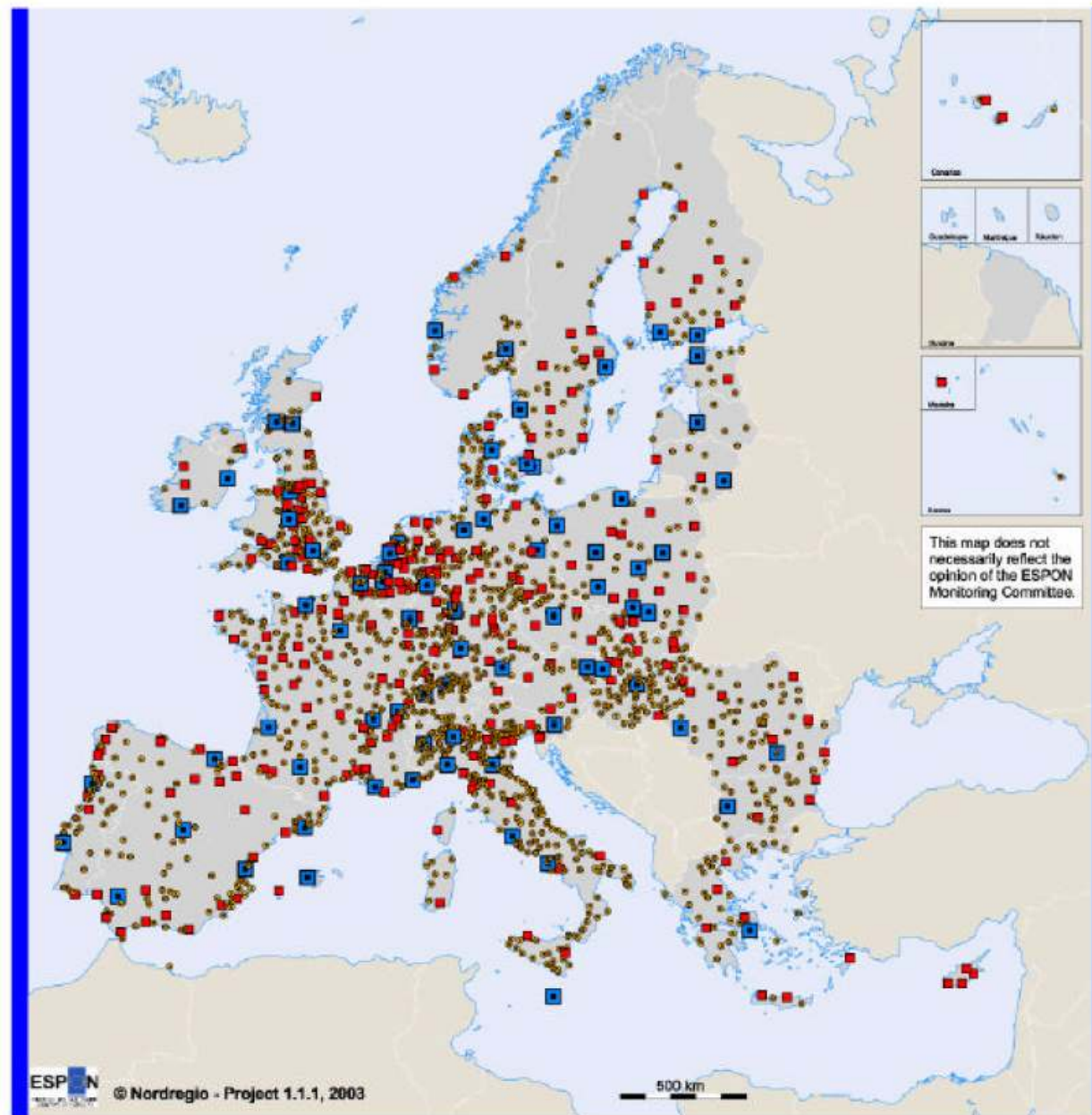
Gazdasági növekedés az életminőség növekedésével együtt

- A határon átnyúló természetvédelem intézményesülése
- A megújuló energiaforrások növekvő szerepe

Területi szerkezet

Figure 1

Typology of Functional Urban Areas (Nordregio, et al., 2004: 10)

- Metropolitan European Growth Areas (MEGAs)
- Transnational / national FUAs
- Regional / local FUAs

Geographical Base: Eurostat GISCO

Origin of data: EUROSTAT, National Statistical Offices, National experts

Source: Nordregio

- Észak-déli fejlődési tengely az egy főre jutó GDP-t tekintve
- Egyre inkább a tudásra koncentráló szolgáltatás vezérelt nagyvárosok
- Feldolgozóipari bázisú Nyugat-Dunántúl lehetőségekkel (autóipari beszállító rendszerek) és veszélyekkel (egyoldalú iparszerkezet)
- A turizmus növekvő szerepe (élmény- és gyógy-turizmus)

Foglalkoztatás:

- Növekvő foglalkoztatás (száma és aránya egyaránt)
- Az uniós átlag feletti bővülés az osztrák határrégióban
- Az uniós átlag alatti bővülés magyar határrégióban

Munkanélküliség:

- Aránya mind az EU15 és EU25 átlag fele a főbb munkanélküli csoportokban: teljes, női és pályakezdő munkanélküli ráta (kivéve Bécs)
- A tartós munkanélküli ráta megközelíti az uniós átlagot Bécsben és a Nyugat-Dunántúlon (a határrégió többi része lényegesen kedvezőbb mutatókkal rendelkezik)

Határ menti munkaerő-piac:

- Osztrák oldali munkaerő-piaci korlátozások 2010-ig

Osztrák-magyar határ menti együttműködési programok

AT-HU Interreg IIA-Phare CBC 1995-1999:

- A Közös Program és Monitoring Bizottság támogatásával megvalósuló egyéni projektek

AT-HU Interreg IIIA-Phare CBC 2000-2003:

- A határon átnyúló együttműködések növekvő szerepe az egyes projektekben, de eltérő program környezetben

AT-HU Interreg IIIA 2004-2006:

- Az osztrák oldalon kevés forrás maradt a közös projektek támogatására a maradék Interreg IIIA időszakban

AT-HU Territorial co-operation 2007-2013:

- Kizárólag vezető partner elven működő közös projektek

PHARE CBC program és a hazai gazdaságfejlesztési politika/1

*A gazdaságfejlesztés forrásai a Phare CBC térségekben
(1995-1999, millió Ft)*

	GFA/GFC	IFA/TFC	Összesen	CBC GF támogatás
<i>Ország összesen</i>	<i>13.309,2</i>	<i>3.690,8</i>	<i>17.000,0</i>	<i>3.787,7</i>
Nyugat-Dunántúl (HU-AU, HU-AU-SL, HU-AU-SK)	2.674,7	398,9	3,073,6	3,628,5
Kelet-Magyarország (HU-RO)	1.438,1	449,7	1.887,8	132,0
Szlovák határ (HU-SK)	2.410,6	388,4	2.799,0	37,5

Megjegyzés: GFA/GFC: 1995-1998; IFA/TFC: 1996-1998

Forrás: VÁTI TFI és Terra Kft. alapján saját számítás

!!! FIGYELEM !!!

Nyugat-Dunántúl gazdaságfejlesztési céljait az EU a Phare CBC programon keresztül nagyobb mértékben támogatta, mint a nemzeti gazdaságfejlesztés támogatási rendszere.

PHARE CBC program és a hazai gazdaságfejlesztési politika/2

A gazdaságfejlesztés a Phare CBC programban

	Projektek száma		EU támogatás		Összes projekt érték		Támoga- tási arány
	(db)	(%)	(Mrd Ft)	(%)	(Mrd Ft)	(%)	(%)
<i>Összes Phare CBC támogatás</i>	433	100,0	14,2	100,0	24,2	100,0	56,9
Ebből gazdaságfejlesztés	129	29,8	3,8	27,0	7,0	29,0	54,0
- turizmus	75	17,3	1,4	10,2	2,4	9,9	59,9
- más gazdaságfejlesztés	54	12,5	2,4	16,8	4,6	19,1	50,9

Forrás: VÁTI TFI és Terra Kft. alapján saját számítás

Erősségek

- Policentrikus területi rendszer
- Növekvő népesség (Észak)
- Dinamikus gazdasági folyamatok
- Jó minőségű termőföldek magas aránya (alföldek)
- Kedvező környezet az (feldolgozó)ipari befektetésekhez
- Aktív KKV szektor
- Dinamikusan bővülő szolgáltató szektor
- Az épített és a közös kulturális örökség gazdagsága
- Gazdag gyógyvíz potenciál
- Megkezdődött a tudásbázisú fejlődést megalapozó intézményrendszer kiépítése
- Képzett munkaerő
- Multi-modalis rendszerek
- Nagy kiterjedésű természetvédelmi területek
- Növekvő felelősségérzet a természeti értékek és a környezet megóvásáért
- Nagy számú hálózati tevékenység

- Egy nagy központ (egypólusúság)
- Előregedés, elvándorlás (Dél)
- Elmaradott vidéki térségek, lassú gazdasági növekedés (Dél)
- Egyes térségekben kedvezőtlen birtokszerkezet
- Szerkezeti válságok (acél-, textil-, cipő-, élelmiszeripar)
- Alacsony fokú együttműködés a nagyipar és a KKV szektor között
- Szerkezeti problémák a turizmusban, alacsony fokú integráció a szolgáltatások és a marketing területén
- Nem megfelelő kooperáció a gazdaság különböző szereplői között (képzés, kutatás, szolgáltatások, termelés, transzfer és minősítési intézmények)
- Erős függés a bécsi munkaerő-piactól, szerkezeti problémák (Ny-D)
- Nem megfelelő közlekedési kapcsolatok (Közép és Dél, észak-dél a Ny-D-on)
- A gazdaság és a közlekedés növekedés kedvezőtlen környezeti hatásai
- Az önkormányzatok és a civil szervezetek gyenge saját forrás kapacitása (Ny-D)

Lehetőségek

- A térség földrajzi elhelyezkedésének felértékelődése (Észak)
- A kelet-európai piacok gyors elérhetősége
- A megújított Lisszaboni stratégia alkalmazása
- A bio-termékek növekvő piaca
- Bővülő kereslet gyógy-, az élmény- és a zöldszturizmus iránt
- A Bologna-i folyamat érvényesülése
- Európai közlekedési folyosók fejlesztése (IV, V és VII)
- Göteborg-i alapelvek érvényesülése

Veszélyek

- Relatív távolság Nyugat-Európa dinamikus gazdasági központjaitól (Dél)
- Jelentős területi különbségek
- Jelentős bérkülönbségek (AT-HU, É-D)
- Az osztrák munkaerő-piaci korlátok hatályának meghosszabbítása
- A képzettség hiányzó harmonizációja
- A régió nagyobb része nem kapcsolódik közvetlenül az európai közlekedés gerincét képező a TEN hálózathoz
- A szabályozási környezet, az igazgatási rendszer és a területi kompetenciák tartós eltérése
- Az aktuális programidőszakon belül Magyarország nem képes csatlakozni az Euro-zónához

A jövőt formáló tényezők

CENTROPE platform – ‘Growing together’

- Bécs vagy Bécs-Pozsony iker város bázisán
- Tudás alapú: gazdasági klaszter, K+F rendszerek, egyetemek, mint tudásközpontok

Bioszféra növekedési régió

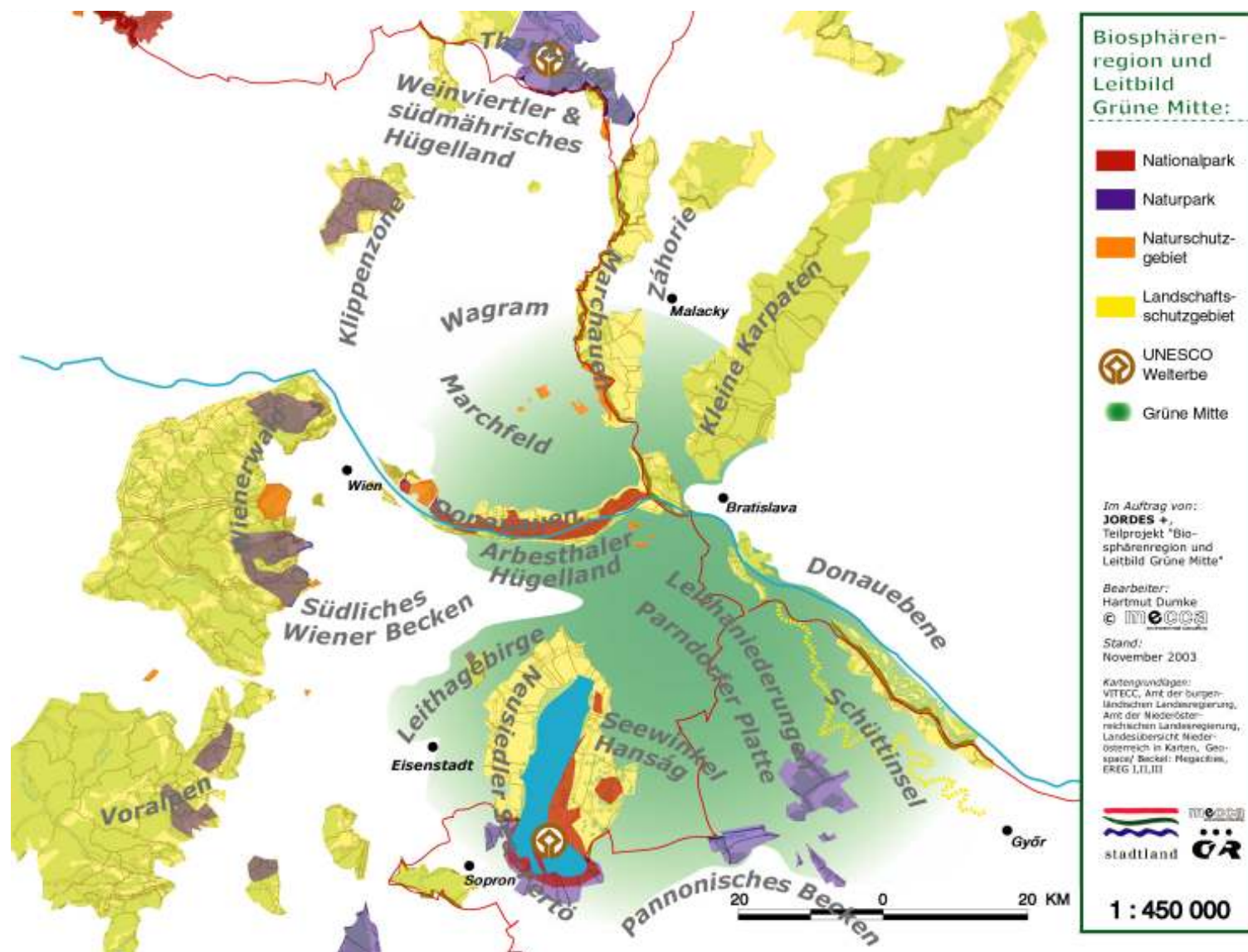
- ‘Grüne mitte’ koncepció alkalmazása (turizmus, élmény- és gyógyturizmus, megújuló energiák, zéró bázisú gazdaság)

Közelebb egymáshoz

- A nagyvárosok közötti jobb elérhetőség biztosítása
- Újraszülető kisléptékű kapcsolatok (17 új határátkelő)

Intézményi kapcsolatok - hálózatok

Környezet – a 'Grüne Mitte' koncepció

- Tartományok/megyék
- RFÜ-k
- Regionális munkaügyi központok
- Gazdasági kamarák
- Gazdasági klaszterek
- Egyetemek/főiskolák
- Nemzeti/natúr parkok
- Civil szervezetek
- Vállalkozások???

- ‘Leitbild’ for West/Nyugat Pannon Euregion (2002)
- Zukunft Region (2003)
- JORDES+ (2005)
- CENTROPE (2006)

EuRégió West/Nyugat-Pannónia Fejlesztési koncepció: Határ menti együttműködések új irányai

A West/Nyugat Pannonia Euregio fejlesztési jövőképe (2002-2003)

- Innovatív vidékfejlesztés (bioenergia)
- Egészségturizmus – Wellness- és gyógyfürdők
- UNESCO Világörökség (magában foglalva a tó körüli környezetbarát közlekedés fejlesztését)
- Megújuló energia (pl. szélenergia)
- Gazdasági klaszter építés
- Közös fejlesztések (szervezetek, intézmények, közvetlen emberek közötti kapcsolatok)

Nyitás dél felé: EU Jövőrégió (Graz, 2002)

Új aktivitás: JORDES+ (2002-2005)

Joint Regional Development Strategy
for the **Vienna | Bratislava | Győr** Region

Gemeinsame Regionalentwicklungsstrategie
für die **Wien | Bratislava | Győr** Region

Analytická štúdia geoekonomického
subregiónu **Vienna | Bratislava | Győr**

A **Bécs | Pozsony | Győr** régió **területfejlesztési stratégiája**

Jordes +: A bioszféra növekedési régió

- A régió, mint gazdasági telephely (munkaerő, humán erőforrások, bioszféra, mezőgazdaság)
- Új tanulási folyamatok (tanuló/tudás régió)
- Az egyedülálló természeti örökség megőrzése (‘‘Grüne Mitte’, közlekedés)
- Környezet, turizmus és kulturális örökség

Bécs-Pozsony-Győr mint tanuló (tudás) régió

- Egymásmegismerése – induló kommunikációs programok
- Rendszeres konferencia kezdeményezése a régió makro-gazdasági helyzetének értékeléséről, a potenciális felsőoktatási együttműködésekről
- a tudás és technológiai régió evolúcióját értékelő közös kutatási program indítása
- Oktatói cserék kezdeményezése (graduális, postgraduális és doktori képzés)
- Hallgatói mobilitás néhány kiemelt képzési programra koncentrálva
- A kutatási tevékenységek feltérképezése, potenciális közös kutatási területek és pályázatok
- Szervezeti keretek kialakítása: rektorok tanácsa, információcsere, nyilvánosság

Heart of Europe: Centrope (Vienna, 2003) „Growing together”

Az osztrák-magyar határ menti együttműködési program prioritásai

1. Prioritás: Innováció, integráció és versenyképesség

Célkitűzések

A gazdasági együttműködés támogatása

Tevékenységek

- kutatás és fejlesztés
- KKV együttműködés és marketing
- szabadidős tevékenységek, turizmus és kulturális örökség fejlesztés
- business to business tevékenységek
- klaszterek és területek fejlesztése

A munkaerő tartós növekedésének fokozása

- munkaerő-piaci együttműködés
- humán erőforrás menedzsment (oktatás, képzés, képesítés)
- társadalmi integráció és esélyegyenlőség

A szociális infrastruktúra és közszolgáltatások minőségének biztosítása

- szociális és egészségügyi szolgáltatások, vészhelyzet menedzsment
- közszolgáltatások

2. Prioritás : Fenntartható fejlődés és elérhetőség

Célkitűzések

Az ökomobilitás, közlekedés és regionális elérhetőség javítása

Tevékenységek

- logisztika, információs és kommunikációs rendszerek
- határon átnyúló összeköttetések és regionális elérhetőség
- önkormányzatok együttműködése

A határon átnyúló kormányzati rendszer

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Dr. Lados Mihály
igazgató

MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet
Liszt F. u. 10., H-9022 Győr, Tel: +36 96 516 570, Fax: +36 96 516 579
E-mail: ladosm@rkk.hu